

Venera Achim, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, *Catagrafia țiganilor fierari din 1847-1848. Județul Teleorman.*

Dintre toți țiganii (robii) care practicau încă viața nomadă la începutul epocii regulamentare, fierarii au făcut obiectul celui mai mare interes din partea autorităților. În deceniul al cincilea al secolului al XIX-lea în Țara Românească statul a aplicat un adevărat program de înzestrare a satelor cu fierari, dintre țiganii statului și dezrobiții mănăstirești, efort încununat de succes: în 1847-1848, când se face o catagrafie a lor, pe sate, plăși și județe, în aproximativ o treime din satele principatului erau deja stabiliți fierari. Pornind de la această catagrafie, realizată la ordinul Ministerului Treburilor din Lăuntru, comunicarea își propune să evidențieze câteva aspecte statistice, sociale și economice ale unui caz particular de aplicare a politicii de sedentarizare a țiganilor fierari și rezultatele sale: cazul județului Teleorman.

Viorel Achim, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, *Țiganii pieptănari: istoria supraviețuirii unui grup socio-profesional în Transnistria.*

Pieptănarii erau țigani nomazi sau seminomazi care aveau ca ocupație specifică prelucrarea oaselor de vite și confecționarea pieptenilor și a altor obiecte. În 1942, pieptănarii au fost deportați în Transnistria și prin hazard au ajuns să fie așezați cu toții (cca 1.800) într-un număr mic de localități din județul Berezovca. În Transnistria pieptănarii și-au putut practica meșteșugul la fel ca în țară, dar făceau și alte munci: erau obligați să muncească la ferme, ori reparau diferite obiecte din gospodăriile țăranilor ucraineni. Pieptenii pe care îi confecționau erau vânduți de ei, fie în piețe, fie prin sate, contra bani sau alimente. Autoritățile române de ocupație au sprijinit această activitate economică. În acest fel, din munca lor specializată, pieptănarii și-au putut asigura existența, ceea ce explică de ce ei au supraviețuit deportării într-un procent mai mare decât alte categorii de țigani.

Comunicarea, construită pe documente de arhivă, reconstituie istoria acestui grup socio-profesional în Transnistria. Cele mai multe informații se referă la pieptănarii care trăiau la ferma Suha Balca (județul Berezovca), care erau și cei mai numeroși și unde a fost organizat un “atelier de pieptănărie” (cum numeau ei această organizație economică).

Alin Ciupală, Facultatea de Istorie, Universitatea din București, *Studiul mentalităților și istoria socială, între confuzii și realizări.*

În primul rând, lucrarea își propune să discute despre definirea conceptelor de „mentalități” și „istorie a mentalităților” în condițiile în care confuzia sesizată de multe ori în cercetările istoriografice a făcut ca acest domeniu al cercetării istorice să fie revendicat fără o prealabilă discuție teoretică, ceea ce a produs confuzii și simplificări. În al doilea rând, lucrarea discută despre locul istoriei mentalităților în cuprinsul cercetărilor relative la istoria socială, rolul abordărilor pluridisciplinare și necesitatea unor sistematizări a domeniului.

Florina Manuela Constantin, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, «Obraze» sau «lucruri mișcătoare»? Robii țigani și ambiguitatea unui statut social

Demersul nostru pornește de la o constatare de ordin structural și terminologic, apărută odată cu parcurgerea codurilor de legi fanariote în vederea decupării acelor paragrafe referitoare la robie. Deși structura pravilelor propune abordarea separată, în capitole aparte, a două categorii juridice – persoanele și bunurile – (*Partea I-a. Pentru obraze, Partea a II-a. Pentru lucruri*, în *Legiuirea Caragea*, Țara Românească, 1818; *Partea întâi. Pentru dritul persoanelor, Partea a doua. Pentru dritul lucrurilor*, în *Codul Callimach*, Moldova, 1817), se observă că paragrafele privind normarea robiei se regăsesc în ambele compartimente ale codurilor de legi.

Aceeași dublă încadrare juridică se manifestă și terminologic, prin folosirea unor sintagme contradictorii pentru a desemna aceeași categorie socială – robul. El este deopotrivă *lucru mișcător, trebuincios pentru lucrarea pământului*, cât și *obraz, cunoscător de meșteșuguri*.

Care sunt motivele acestei aparente ambiguități terminologice? Care este percepția dreptului scris asupra statutului social- juridic al robului, în pragul modernității: este acesta considerat lucru sau persoană? Diferă aceasta de percepția veacurilor anterioare asupra robului sau de cea reală, oglindită de practică? Iată tipurile de întrebări identificate de noi pe baza constatărilor de mai sus, pentru care vom încerca să găsim un răspuns.

Constanța Ghițulescu, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, "Primineli și sulimanuri": despre igiena și modernitate în societatea românească (1780-1860)

Igiena este parte importantă din procesul de modernizare al societății românești. Intervenția noastră încearcă să stabilească momentele de continuitate și de ruptură în comportamentele umane cu privire la abordarea apei ca element esențial în menținerea curățeniei. În același timp, vom încerca să observăm rolul și locul medicilor și a științelor medicale în procesul de igienizare a societății românești de la începutul secolului al XIX-lea.

Silviu Hariton, Central European University, Consecințele sociale ale Primului Război Mondial și primii pași către statul asistențial în România

Asistența socială și medicală este astăzi considerată unul dintre drepturile fundamentale cetățenești în Europa și, nu întâmplător, una dintre obligațiile majore ale statului. Cum a apărut această obligație a statului, cum a fost justificată asumarea ei, și care au fost primii pași în punerea sa în aplicare? Luând în considerare un context mai larg European, și folosindu-se de cazul cazului invalizilor, orfanilor și văduvelor de război pentru a căror grijă statul își asumă treptat după 1917 o serie de obligații financiare această lucrare sugerează că doar impactul social, demografic, economic și nu în ultimă instanță, cultural al Primului Război Mondial a dus la punerea în practică a unor prime politici sociale, ce nu se referă doar la asistența sanitară, coerente și în oarecare măsură sistematice. Legea privind comemorările de război din septembrie 1920 a fost adoptată alături de alte două, una privind pensiile militare ale celor care au luptat în Marele Război și cealaltă

privea crearea Oficiului IOVR și de aceea politicile comemorative pot fi privite ca parte din acest set de practici sociale de "mulțumire" a categoriilor sociale care au suferit de pe urma războiului. Dacă înainte de război, cuvintele cheie "milă" și "filantropie" ar fi caracterizat justificarea inițiativelor caritabile (statul susținând de multe ori aceste inițiative mai ales atunci când aparțineau unor doamne cu influența), "datorie" și "obligație" devin cuvintele cheie pentru justificarea respectivelor politici sociale iar statul este 'fortat' să își asume 'nota de plată' pentru decizia sa de a fi intrat în război în 1916. În 1919 fusese creat Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale, ce a preluat și Direcția Generală a Serviciului Sanitar de la Ministerul de Interne. MMOS a devenit în 1922 Ministerul Sănătății, Muncii și Ocrotirilor Sociale până în 1940, preluând și Oficiul IOVR, cu excepția perioadei 1923-1926 când Ministerul Sănătății a fost o instituție de sine stătătoare. Aceștia au reprezentat primii pași către un "stat asistențial" (concept inexistent de fapt la vremea respectivă) și doar în ceea ce privește anii 1930 se poate vorbi despre încercarea articulării unui set de politici sociale coerente și sistematice în timp ce doar experiența tragică și covârșitoare a celui de-al Doilea Război Mondial a dus la legitimarea definitivă a welfare state-ului, cu experiențe diferite pentru Europa de Vest și de Est.

Bogdan Iacob, Central European University și IICCMER, *Ambivalenta revoluției culturale: frontul istoriografic 1956-1961*

A doua jumătate a anilor 50 este de cele mai multe ori considerată o perioadă confuză, caracterizată de o anumită relaxare care a dispărut odată cu represiunea declansată în 1957. Din punct de vedere instituțional însă, în cadrul mediilor de cercetare științifică, în cazul meu, frontul istoriografic, anii în cauză reprezintă și o etapă a reprofesionalizării comunității epistemice specifice și începutul unei repositionări de personal, resurse și legitimitate în cadrul disciplinei. Cu toate acestea, ofensiva ideologică și violența regimului nu pot fi negate. În prezentare voi argumenta că înțelegerea acestui paradoxului poate fi înțeles numai din perspectiva situării anilor în cauză într-un continuum istoric: implemențarea proiectului de refondare culturală a societății românești în comunism – revoluția culturală.

Alexandru Istrate, Institutul de Istorie „A.D.Xenopol”, *Statutul profesorului în societatea românească, 1820-1850*

Asemenea altor domenii, învățământul public din Principate nu-și putea aroga o tradiție binecuvântată de secole, precum marile civilizații europene. 1828 era creditat anul în care fuseseră puse bazele instrucției publice în Moldova, iar peste patru ani în Țara Românească. Pornind aproape de la zero, sistemul școlar se confrunța cu probleme serioase, cea a spațiului, a amenajării claselor nefiind rezolvată vreodată. Academia Mihăileană își începea activitatea la 16 iunie 1835, în câteva case închiriate încă din 1834. Anual, în funcție de disponibilitățile materiale, se mai construiau încăperi, nu corpuri de clădire, pentru îmbunătățirea condițiilor de studiu. Aflat sub mai mulți protectori, sistemul public de învățământ a depins mereu de buna înțelegere dintre Departamentul pricinilor bisericești, Eforia învățaturii publice, autoritățile locale și Vornicia din lăuntru. Pe parcursul întregului secol XIX, decidenții administrativi au fost

puși în situația de a improviza, de a găsi cele mai bune oferte pentru închirierea unor imobile în care să funcționeze majoritatea școlilor din cartierele ieșene. Dar toate aceste carențe majore nu erau incluse în bilanțurile prezentate în momentele de sărbătoare, prilejuate de deschiderile de an sau de examinările publice. Parte a aceluiași scenariu, nu era strecurată nici o vorbă despre starea școlilor din târgurile și satele din provincie.

Luciana Jinga, Universitatea "Al. I. Cuza" Iași și ICCMER, *Uimire și cutremur - Consecințele politicii nataliste a statului comunist român în anii '80.*

Pe fondul pauperizării generale a societății românești în anii '80, înaprirea condițiilor decretului 770/1966 au avut drept efect creșterea numărului nasterilor dar și a dificultățile familiilor de a se susține financiar. Efectele la nivelul societății au fost: creștere mortalității infantile care a atins cifra de 29‰, indice dublu față de cifrele înregistrate de restul țărilor comuniste central-est europene, și de 4 ori peste valorile raportate de țările democratice vest europene, 5000 de cazuri înregistrate oficial de deces matern prin avort provocat, între 120.000 și 400.000 de mii de avorturi incomplete și provocate înregistrate de statisticile oficiale în fiecare an, consecințele devastatoare ale manevrelor abortive ilegale repetate asupra sănătății femeilor, în special cancerul de col uterin. Un alt efect deosebit de negativ prin repercusiunile de durată a fost creșterea în amploare a abandonului familial și instituționalizarea fără discernământ a copiilor atât în leagăne și case de copii, dar din nefericire și în cămine spital sau cămine atelier care prin condițiile oferite au pecetluit destinele unei întregi generații. În anul 1989, conform cercetărilor noastre, în grija sistemului de ocrotire se aflau minim 120.000 de copii.

Ecaterina Lung, Facultatea de Istorie, Universitatea din București, *O istorie socială a reprezentărilor? Direcții actuale în istoria culturală*

Istoria culturală este astăzi tot mai frecvent definită ca o «istorie socială a reprezentărilor», conform formulei lansată de Patrick Ory și acceptată pe scară tot mai largă, nu doar în comunitatea istorică francofonă. Acceptarea relației dintre istoria socială și cea culturală poate avea multiple consecințe, pe de o parte, din punct de vedere instituțional, dezvoltarea istoriei culturale în instituții în care istoria socială este deja solid ancorată, dar pe de alta, se poate ajunge și la probleme de identitate. Discuțiile actuale referitoare la specificitatea istoriei culturale ca și a instituționalizării sale denotă o ambiguitate care poate fi fertilă din punct de vedere științific, dar poate ascunde și pericole.

Petre Matei, Universitatea din București, *Tutunul – diferențe sociale și alteritate etnică*

Tutunul poate fi privit ca o reflectare a societății care, devenită dependentă de nicotină, pe lângă satisfacerea acestei nevoi, își manifestă prin tutun diferențele.

La începutul secolului al XIX-lea existau în societatea românească mai multe culturi ale tutunului, suprapuse. Majoritatea oamenilor simpli fumau pipa, ca aproape pretutindeni,

iar elitele, inspirate de Istanbul, fumau ciubuc, în jurul căruia s-a construit un adevărat ritual. Spre mijlocul secolului al XIX-lea au apărut și la noi țigările.

În timp, s-a produs demonizarea tutunului. Dacă acum este condamnat pentru impactul pe care îl are asupra sănătății, în societatea tradițională ortodoxă, el a fost echivalat cu “iarba dracului”. Imensa majoritate a legendelor despre tutun îl menționează pe diavol în calitate de creator al acestei plante. Țigarii, în calitate de fumători, cum adeseori sunt reprezentați în diverse etiologii, întăreau anormalitatea tutunului, fiind oferți drept contra-exemplu: potrivit legendelor care circulau în secolele XVIII-XIX, tutunul s-ar fi răspândit inițial în rândul păgânilor, apoi printre țigani și abia spre final în rândul creștinilor. Este o ierarhie a anormalității, țiganul fiind anormalul apropiat și vizibil care putea fi invocat.

Adriana Mica, University of Gdańsk, *Scandaluri generate de protestele de masă, în timpul regimului Ceaușescu. Mecanisme și motivații*

La originea acestei lucrări se află dorința de a investiga mecanismele care au influențat dinamica scandalurilor generate de protestele de masă din perioada regimului Ceaușescu, dar și din timpul guvernărilor postdecembriste. În ce privește regimul Ceaușescu, această prezentare constituie un studiu al psihologiei sociale, în contextul prezervării unui regim politic. Partea consacrată contextului postcomunist reprezintă o contribuție la istoria socială a amneziei sociale.

Textul combină monografia a două studii de caz (Valea Jiului 1977, Brașov 1987) cu o perspectivă analitico-teoretică, derivată din studii de sociologie a emoțiilor, a scandalului, a panicii morale și a fenomenului *bullying/mobbing* [intimidare, înfierare]. În ceea ce privește formele de răspuns la scandalurile generate de protestele de masă, studiul relevă că – cel puțin la nivelul membrilor și al activiștilor de partid – dinamica scandalului a fost influențată de evoluția convergentă a trei fenomene: atribuirea vinii, asumarea vinii/a părții de vină și *bullying/mobbing*. În principiu, s-a recurs la două strategii de *aplanare* a scandalului: *luarea în discuție și Ședința de înfierare* (implicând membrii și activiștii de partid – ședințe în cadrul cărora s-a decis soarta protestatarilor) și *procesul* (pentru participanții la protestul de masă). Ședințele activului de partid au îndeplinit, deopotrivă, un rol de investigație, dar și unul de conciliere. Procedurile de investigație au dus la stabilirea vinovaților, iar cele de conciliere, la reintegrarea lor în societate.

Contextului actual este caracterizat de un mecanism al disonanței cognitive (Leon Festinger), care inhibă o analiză a luărilor în discuție și a ședințelor de înfierare de odinioară. Astfel, participarea (activă ori pasivă) la aceste evenimente este prezentată drept "efect al supunerii forțate" (conformism public fără acceptare privată – Leon Festinger) sau drept o acțiune colectivă de "falsificare a preferințelor" (prezentarea în public a unor preferințe care nu sunt însușite în mod particular – Timur Kuran, Jon Elster). Potrivit relatărilor, aceste ședințe nu doar că erau înscenate, însă este de notorietate și mecanismul regiei care se afla la originea lor.

Prin urmare, studiul îndeamnă la reflecție asupra fenomenului denumit de Jon Elster "transmutația și denaturarea motivațiilor proprii" (în acest caz înainte și după 1989) în ce privește participarea la astfel de luări în discuție sau ședințe de înfierare. Lucrarea

evidențiază câteva dintre "efectele imprevizibile și neintenționate" (Robert K. Merton, Anthony Giddens, Alejandro Portes) ale acestui fenomen asupra dinamicii scandalurilor generate de lustrație, în perioada postdecembristă.

Corina Pălășan, Universitatea din București și ICCMER, *Modernizarea spațiului delincvențional în România interbelică*

Lucrarea de față își propune să cerceteze un caz al procesului de modernizare societală din România interbelică. Procesul de modernizare al societății românești a fost conceput de cei mai mulși dintre autorii ei mai ales ca o „occidentalizare”, o asumare accelerată a unui model ideal al societăților de tip occidental, de recuperare concentrată “de sus în jos” a decalajului istoric dintre Occident și Orient prin adoptarea tiparului apusean de dezvoltare socială. În mod specific, cercetarea se oprește asupra apariției și influenței unei paradigme medicale asupra codificărilor și practicilor penale în România interbelică în contextul unificării sistemului penal românesc interbelic. Acest model o regândire a „subiectului juridic”. Semnificația pe care corpul individual o deține în economia subiectului și a configurării relației sale cu societatea este de primă importanță. Temperamentul unui om ajunge să fie discernibil în forma corpului său, iar facultățile sale psiho-afective au o bază fiziologică. „Corpul” este acela prin care individul este identificat și disciplinat, prin care se abate sau nu de la „normă”. Pe baza „studiului” corpului, știința penală poate decide cine amenință sau nu societatea, cine poate fi „vindecat” și cine trebuie izolat.

În epoca modernă târzie domeniul dreptului penal și al științelor penitenciare au constituit un spațiu predilect de discursivizare a clivajelor sociale necesare pentru menținerea și funcționarea « societății » iar în acest context imaginarul social a contrapus imaginea « brigandului » celei a “bunului cetățean.” Dată fiind importanța deținută de codificările penale în configurarea oricărui proiect social, urmărirea influențelor medicalizării în domeniul criminologiei se anunță a fi un caz cu atât mai provocator. Regândirea spațiului politic în jurul corpurilor individuale aflate în relație unul cu celălalt, în care se oferă cheia „securității sociale”, constituie un pas decisiv în modernitatea occidentală. Procesul de modernizare accelerată presupune și recuperarea ’în timp real’ a unui tip de spațiu politic centrat în jurul corpurilor care alcătuiesc „populația.” Felul în care acest spațiu va fi configurat de practică lasă posibilitatea evaluării succesului acestei „recuperări.”

Analiza mea se desfășoară pe mai multe paliere: în primul rând, voi surprinde influența noii paradigme la nivel legislativ (Codul penal din 1936 și Legea pentru organizarea închisorilor din 1929, și a dezbaterilor ce le însoțesc), printr-o analiză de discurs ce își propune să surprindă ecourile acestei paradigme atât la nivelul limbajului folosit - prin surprinderea recurenței unor termeni specifici medicali: “diagnostic”, “etiologie”, “tratament”, “profilaxie” ca și a analogiilor dintre boală/bolnav cu delict/delincvenț și a unui model de analiză specific medical. Vom reține în mod particular discuțiile de înaltă ținută intelectuală care însoțesc procesul legislativ în România interbelică, discuții care modelează - cel puțin pe hârtia legii – un spațiul social occidentalizat, construit în jurul noului guvern, „populația.”

Cea de-a doua parte a studiului se va concentra asupra modului în care noua orientare epistemologică a criminologiei românești interbelice este pusă în practică : voi analiza activitatea de cercetare de a « personalității criminale » desfășurată de Universitatea Ferdinand I din Cluj. Studiile științifice realizate în diferite spații penitenciar de specialiștii clujeni ne permit să schițăm constituirea și dinamica noilor spații de reclusiune .

Cercetarea de față încearcă să reconstituie din fragmente, din nuanțe și sugestii configurația unui tablou care nu a fost pictat la un moment dat de un singur artist. Fundamentarea epistemologică oferită de studiile lui Foucault ne-a permis să recunoaștem un tablou alcătuit din bucăți, din pete, straturi de culoare, filiații și ecouri, nu neapărat unitar și totuși coerent. Și cum poate fi altfel atunci când încercăm să surprindem o “însinuare” subtilă? De aceea studiul de față va jongla între diferite legi, studii științifice, rapoarte, articole și prezentări din publicațiile de specialitate încercând să formuleze o succesiune, a cărei profil nu a fost poate atât de ferm pe cât studiul o arată.

Octavian Silvestru, Central European University, *Tehnocrație și naționalism. Afirmarea socială a inginerilor români în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*

O multitudine de studii în istoriografia contemporană accentuează rolul determinant al evoluției tehnologice în emergența statelor naționale și a proceselor de modernizare socială, culturală și politică în secolul al XIX-lea. Un aspect mai puțin studiat este fenomenul invers de apropiere și adaptare a tehnologiei la contexte și culturi locale.

Venind în întâmpinarea acestui vid istoriografic și concentrându-se asupra unui studiu de caz relevant - construcția unei rețele naționale de căi ferate - această prezentare identifică și analizează etapele majore ale ascensiunii sociale a inginerilor în România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Modernizarea tehnologică inițiată în epocă prin construcțiile de căi ferate a determinat gradual cristalizarea unui grup profesional distinct în cadrul elitei educate românești. În ciuda originilor sociale eterogene, inginerii români au traiectorii formative, interese și strategii de acțiune comune, ceea ce îi conduce la o poziționare specifică în raport cu ceilalți agenți modernizatori - autoritatea statală, antreprenori străini etc. Prin practici profesionale și discursive coerente într-un context economic și politic prielnic, inginerii români acced treptat la remarcabilă recunoaștere social-politică și instituțională. Acest fenomen are însă și o accentuată conotație culturală. Discursul identitar și strategiile de legitimare utilizate de tehnocrații români atestă o apropiere ambivalentă a modernizării tehnologice în notă naționalistă și xenofobă, cu largi ecouri în societate.

Utilizând metode și concepte derivate din istoria socială și culturală, prezentarea ilustrează relevanța exemplului românesc în dezbaterile istoriografice ample asupra (co)relațiilor dintre dezvoltarea tehnologică, construcția statală și naționalism într-un context periferic.

Șarolta Solcan, Facultatea de Istorie, Universitatea din București *Aspecte din viața socială a satelor transilvănene din secolul al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea.*

Multe documente din Transilvania secolului al XVII-lea (urbariile Țării Făgărașului, diverse registre cu caracter fiscal și militar, acte juridice) reflectă viață socială foarte complexă din sate. În multe dintre ele coabitau iobagi, mici nobili și jeleri. Deși formau comunități restrânse din punct de vedere numeric, fiecare dintre aceste categorii sociale își aveau particularitățile lor exprimate prin norme legale și situație demo-economice proprii. Studiul, bazându-se pe numeroase documente edite și inedite, surprinde aspecte ale vieții, ale relațiilor din cadrul acestor comunități.

Raluca Tomi, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, *Aboliționismul în dezbaterea elitei românești (1848-1856)*

Emanciparea robilor este prima mare reformă socială adoptată în principatele române. Comunicarea își propune să prezinte opiniile și argumentele pro și contra aboliționiste manifestate de către personalitățile politice și culturale. Documentele edite (presă în special) și inedite (corespondență, manuscrise literare și politice) ne vor oferi prilejul de a răspunde la întrebarea dacă a existat un proiect aboliționist românesc.

Marian Zăloagă, Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gheoghe Șincai” Târgu-Mureș, *Țiganul în colimator. Înregistrarea devianței etnicizate în presa săsească din secolele XVIII-XIX*

În lucrare ne propunem să scrutăm tipologia devianței țigănești așa cum a fost ea exprimată în presa săsească. Concentrându-se în principal pe aspectele cotidiene, pe a surprinde realitatea imediată, în secțiunile ziarelor cu știri adunate din tot cuprinsul Transilvaniei precum și din afara ei, descoperim numeroase informații ce contribuie la conștientizarea unei identități deviate a țiganului. Pe de o parte, în centrul atenției mele stau urmărirea modalităților de a înregistra actul deviant etnicizat, în ce măsură el este comprehensibil din (sub)text devenind parte a unei subiective și damnabile alterități cu efect regulativ-exclusiv la nivelul interacțiunii cotidiene dintre grupuri. Pe de altă parte, dată fiind racordarea directă la lumea germană, mă interesează și dacă devianța etnicizată poate fi asimilată crimei și mai ales construcției criminalului odată cu dezvoltarea criminologiei în veacul al XIX-lea în Apusul Europei.